

Vetoamus tietokirjallisuuden valtionrahoituksen kasvattamiseksi

Me allekirjoittaneet yhteisöt kiitämme opetus- ja kulttuuriministeriötä [kirja-alan selvityksen](#) tilaamisesta ja selvityshenkilö Markus Leikolaa sen toteuttamisesta. Erityisen lämpimästi kiitämme sitä, että Leikola nostaa selvityksessään esiin kauno- ja tietokirjailijoiden välillä vallitsevan epätasa-arvon.

Valtion kirjallisuuden tukemiseen kohdistamista kirjastoapurahoista 90 prosenttia jaetaan kaunokirjallisuuden ja 10 prosenttia tietokirjallisuuden tekijöille. Tilanne on ollut sama vuodesta 1983, jolloin tietokirjailijat otettiin mukaan alun perin vuonna 1961 laaditun lain piiriin (<https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1961/236>). Valtaosa Suomessa julkaistavasta kirjallisuudesta on tietokirjallisuutta; tällä hetkellä tietokirjojen osuus on noin 70 prosenttia. Kirjastoapurahojen jakosuhte on ollut alun alkaenkin keinotekoinen ja mielivaltainen, ja sen muuttamista on esitetty lukuisia kertoja.

Valtion taiteilija-apurahoja koskevissa laeissa (<https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1969/734> ja <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2025/511>) ei sen sijaan ole nimetty kirjallisuudenlajeja. Lait eivät siten estä taiteilija-apurahojen myöntämistä myös tietokirjallisuuden tekijöille, mutta käytännössä tietokirjallisuus on rajattu apurahojen ulkopuolelle.

Nopeasti muuttuvassa informaatioympäristössä on kriittisen tärkeää, että Suomessa julkaistaan kotimaista, tutkittuun tietoon perustuvaa ja korkeatasoista tietokirjallisuutta. Vaikka monella tietokirjailijalla on muu päätyö, laadukas tietokirja ei synny ”siinä sivussa”. Tarvitaan riittävän suuria apurahoja, jotka mahdollistavat pitkäjänteisen, keskittyneen työskentelyn ansiotyöstä vapaana. Nykyinen pirstaleinen ja pienimuotoinen rahoitus venyttää kirjojen tekoprosesseja ja johtaa myös käsikirjoitusten kesken jäämiseen.

Myös ammattimaista tietokirjailijuutta tulee tukea. Kuten Leikola selvityksessään muistuttaa, suomalainen kirjallisuusvientit on sangen vaatimatonta. Tasokkailta tietokirjoilla on myös merkittävää vientipotentiaalia.

Pyydämme yhdessä, että epätasa-arvoinen asetelma korjataan ensinnäkin nostamalla kirjastoapurahojen kokonaismäärärahaa niin, että tietokirjallisuuden osuus voidaan kasvattaa samalle tasolle kuin kaunokirjallisuuden, ja toisekseen avaamalla taiteilija-apurahat myös tietokirjallisuuden tekijöille. Laadukas kotimainen tietokirjallisuus on tehokas ase lukutaidon näivettymistä ja informaatiovaikuttamista vastaan.

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr

Suomen freelance-journalistit ry

Suomen Journalistiliitto ry

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto

Suomen tiedetoimittajain liitto ry

Suomen tietokirjailijat ry

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta